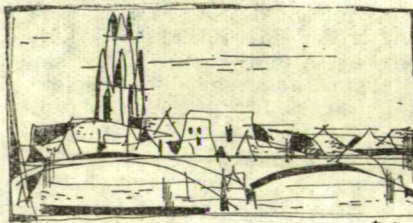

A vidéki, közelebről az alföldi városok ipar utáni esengése ma már mintha egybeesne az ipartervezők elgondolásaival. A szegedi gumigyár, a Debrecen nyugati szegélyén most már határozottan kialakuló ipari övezet, a szolnoki vegyi kombinát, az orosházi üveggyár, a békéscsabai konzervgyár — ezek az első fecskéi ennek a gazdaságilag is hasznos, társadalmilag pedig nélkülözhetetlen új koncepciónak. E városok, különösen a nagyvárosok, Debrecen és Szeged tekintetében kialakuló új gazdasági elképzelése az urbanizálásnak, a várostervezésnek, s általában a városoknak, mint urbánumoknak is határozott lendületet s mi több: újfajta városépítő öntudatot ad. A többi, kisebb megyeszékhely — Szolnok, Békéscsaba s különösen Nyíregyháza — már hátrábbra szorul egy vonallal, de előre látható, hogy hangos és megokolt érvelésük, sürgetésük, ipart kívánó törekvésük elől sokáig kitérni indokoltan aligha lehet. Már beszéltünk a szabolcs-szatmári gondokról, ahonnan, közelebbi munkaalkalom hiányában, tízezerrel lódnak el a munkát kereső emberek — ne gondoljuk azonban, hogy az Alföld helyzete ebben a tekintetben valami egészen más lenne, mint Szabolcs-Szatmáré. Itt van például Szolnok megye. Semmi kétség, az iparosodás foka itt sokkal erőteljesebb volt, mint amott. Gyárak, üzemek egész sora létesült a hajdan iparilag teljesen szegényes Jászkunságban. A múltban az ipar mindössze 2500 munkáskezet foglalkoztatott, most 35 ezer ember dolgozik az ipari üzemekben. Az iparosodás egyben-másban még az országos átlagot is meghaladta — de ha a múltbeli állapotot nézzük, még mindig mélyen az átlag alatt iparosodott vidék ez. Jelzi ezt az a szám is, hogy itt minden száz keresőre 109 eltartott jut, e tekintetben Szolnok a tizenhetedik helyre szorult. A munkahelyek túltelítettsége következtében innen is sokan elvándoroltak, még többen ingáznak ma is, s hallatlanul nyomasztó gond a nők munkába állítása. A városba való áramlás azonban itt, ezen a tájon is hallatlanul erős ütemű, s éppenséggel, mert Szolnok megye mezőgazdasági viszonyai kedveznek a nagyvárosnak, erősen gépesíthető mezőgazdasági ágazatoknak, itt valóban sok munkaerő válik évről évre nélkülözhetővé, s mi több, fölöslegessé a mezőgazdaságban. Mi más magyarázná, hogy Szolnok lakóinak száma alig több mint tíz év alatt — 1949-től 1960-ig — 34 ezerről 47 ezerre, tehát az országos városnövekedési átlagot meghaladó mértékben nőtt. Ha lakásgondjai nem volnának olyan nyomasztóak, ha az idetőrekvő, itt lakni akaró lakosság találna helyet a városban — egy csapásra 15–20 ezerrel nőne a város lélekszáma, hiszen ma is 15 ezer ember jár be vidékről a szolnoki üzemekbe.

Érződik-e ebből a röpké eredmény- és gondfelsorolásból, hogy miféle szorító erők működnek egy-egy vidéki városban, s hogy tulajdonképpen a mostani évek azok, amikor annyi minden „beérik” — s amikor annyi minden meggondolandó a továbbiakra nézve. Vidéki városaink sokat emlegetett „nyugalma” mögött voltaképpen a jövőt izgatottan alakító energiák rejtőznek. Ezek a városok — ha nagyságban, külső képben, múltban, hagyományban különböznek is egymástól — történelmük új korszakát kezdik meg, s a jövő a ma gondjai közt érlelődik.

Vége.

Fischer Ernő rajza